สรุปสถานการณ์ทางการค้าที่สำคัญ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๙)

สหภาพยุโรป (The European Union)

นโยบาย/แผน/มาตรการทางเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญ

ผลกระทบด้านพลังงานในสหภาพยุโรปจากสถานการณ์ความตึงเครียดระหว่างอิสราเอล สหรัฐฯ และอิหร่าน

- สำนักข่าว Euronews ได้คาดการณ์ผลกระทบด้านราคาพลังงานไว้ว่าความขัดแย้งส่งผลให้มีการปิดเส้นทางเรือผ่านช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าสำคัญ ส่งผลให้ราคาก๊าซธรรมชาติในสหภาพยุโรปเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ ๔๐ และหากสถานการณ์ยืดเยื้อมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการขนส่งระหว่างประเทศในระยะยาว
- ผลกระทบการปฏิบัติการทางทหารต่ออิหร่านของอิสราเอลและสหรัฐฯ ทำให้สหภาพยุโรปมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของไซปรัส และการอพยพของประชาชนจากพื้นที่ดังกล่าวเข้าสู่สหภาพยุโรป
- ในช่วงที่สหภาพยุโรปประกาศสนับสนุนยูเครนและลดการพึ่งพาพลังงานจากรัสเซียตามแผน REPowerEU ประกอบกับมีการระเบิดท่อขนส่งก๊าซจากรัสเซียมายังยุโรปตะวันออก ทำให้ภาคการผลิตและภาคครัวเรือนได้รับผลกระทบจากการปรับขึ้นของค่าพลังงานและต้นทุนการผลิต ส่งผลให้สหภาพยุโรปเร่งการลงทุนในพลังงานทางเลือก ขยายอายุการใช้งานโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ และส่งเสริมให้ภาคครัวเรือนใช้พลังงานแสงอาทิตย์

คณะกรรมาธิการยุโรปเผยแพร่ร่างข้อกำหนด “Industrial Accelerator Act” (IAA)

- คณะกรรมาธิการยุโรปเผยแพร่ร่างข้อกำหนด IAA เพื่อเสริมความแข็งแกร่งของอุตสาหกรรมยุโรปในสาขายุทธศาสตร์สำคัญ และเร่งการลงทุนด้านอุตสาหกรรมคาร์บอนต่ำและเทคโนโลยีสะอาดในยุโรป (เช่น เหล็ก ซีเมนต์ อะลูมิเนียม ชิ้นส่วนยานยนต์ แบตเตอรี่ รถยนต์ไฟฟ้า และเทคโนโลยี net-zero เป็นต้น) พร้อมตั้งเป้าเพิ่มสัดส่วนภาคการผลิตต่อ Gross Domestic Product (GDP) ของยุโรปจาก ๑๔.๓% ในปี ๒๕๖๗ เป็น ๒๐% ภายในปี ๒๕๗๐
- ร่างข้อกำหนด IAA กำหนดเงื่อนไขสำหรับการลงทุนจากต่างชาติขนาดใหญ่ เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในเศรษฐกิจยุโรป เช่น การจ้างงานในสหภาพยุโรป การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการทำวิจัยพัฒนา (Research and Development) ตลอดจนมุ่งลดขั้นตอนการอนุญาตโครงการลงทุนผ่านระบบดิจิทัลแบบจุดเดียว (Single Access Point) และการจัดตั้ง Industrial Acceleration Areas เป็นต้น
- ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมยุโรป และลดการพึ่งพาห่วงโซ่อุปทานจากภายนอกภูมิภาคในอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์

หอการค้าสหภาพยุโรปประจำประเทศจีนเรียกร้องให้สหภาพยุโรปเร่งหารือทางการจีนเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการส่งออกสินค้า

- เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๖๙ หอการค้าสหภาพยุโรปประจำประเทศจีนส่งสัญญาณเตือนคณะกรรมาธิการยุโรปให้เร่งหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศจีนเกี่ยวกับมาตรการควบคุมการส่งออกผ่านระบบการขอใบอนุญาตส่งออกที่จีนอยู่ระหว่างพิจารณาบังคับใช้กับสินค้ายุทธศาสตร์สำคัญ อาทิ แบตเตอรี่ลิเทียมไอออน ทังสเตนคาร์ไบด์ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเหมืองและแปรรูปแร่หายากและแม่เหล็ก ซึ่งเป็นการขยายรายการสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการควบคุมการส่งออกแร่หายาก (Rare Earth Elements: REEs) ที่จีนใช้บังคับแล้วตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๖๘ ที่ผ่านมา
- ทั้งนี้ หอการค้าฯ เห็นว่า แม้ฝ่ายจีนจะชี้แจงว่ามาตรการดังกล่าวมุ่งใช้บังคับเฉพาะกับสินค้าที่มีความเสี่ยงต่อการนำไปใช้ทางทหาร แต่ในทางปฏิบัติพบว่า มาตรการควบคุมการส่งออกดังกล่าวมีขอบเขตครอบคลุมกว้างและถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ โดยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงสินค้าที่มีความอ่อนไหวด้านความมั่นคงเท่านั้น
- หอการค้าฯ จึงเสนอให้จีนปรับปรุงกระบวนการออกใบอนุญาตส่งออกให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถคาดการณ์ระยะเวลาอนุมัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเสนอให้สหภาพยุโรปเร่งพัฒนากลไกเพื่อลดการพึ่งพาวัตถุดิบสำคัญจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทาน และรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจสหภาพยุโรปในระยะยาว

สถานะล่าสุดมาตรการลงโทษต่อรัสเซียและเบลารุส

- สหภาพยุโรปออกมาตรการลงโทษต่อรัสเซียและเบลารุสอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดศักยภาพและทรัพยากรที่สนับสนุนการดำเนินการทางทหารต่อยูเครน ครอบคลุมมาตรการจำกัดแหล่งเงินทุน ห้ามส่งออกสินค้าและเทคโนโลยี ห้ามขายสินค้า (เช่น เครื่องบิน อุปกรณ์และชิ้นส่วนเครื่องบินทุกรายการให้กับสายการบินของรัสเซีย เป็นต้น)
- เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๖๙ คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปเห็นชอบมาตรการลงโทษรัสเซียชุดที่ ๒๐ เพื่อสร้างแรงกดดันให้รัสเซียหันหน้าเข้าสู่การเจรจาตามเงื่อนไขของยูเครน โดยมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการค้า และบริษัทของไทย ประกอบด้วย
  - (๑) เพิ่มรายการสินค้าห้ามส่งออกไปยังรัสเซีย เช่น ยาง เครื่องจักรกลการเกษตร รถแทรกเตอร์ รวมมูลค่ามากกว่า ๓๖๕ ล้านยูโร
  - (๒) การจำกัดการส่งสินค้าและเทคโนโลยีที่ใช้ในสงครามไปยังรัสเซีย เช่น วัตถุระเบิด (explosives) อุปกรณ์ที่ทำจากแก้วเพื่อใช้ในห้องทดลอง (laboratory glassware) และน้ำมันหล่อลื่นสมรรถนะสูงและสารเติมแต่ง (high-performance lubricants and additives)
  - (๓) มาตรการต่อต้านการหลบเลี่ยงมาตรการลงโทษ (Anti-circumvention tool) กับประเทศที่สามที่มีพฤติกรรมหลบเลี่ยงมาตรการฯ เป็นครั้งแรกกับคีร์กีซสถาน (จำกัดการส่งออกสินค้าอ่อนไหวจากสหภาพยุโรปไปคีร์กีซสถาน) และขึ้นบัญชีบริษัทเพิ่มเติมจำนวน ๖๐ บริษัทที่พบว่ามีการส่งออกสินค้าและเทคโนโลยีที่ใช้ได้สองทางให้กับรัสเซีย

ข้อกำหนดว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่า (Regulation on Deforestation-Free Products: EUDR)

- เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๙ สหภาพยุโรปได้เผยแพร่รายงานทบทวนการบังคับใช้ข้อกำหนดว่าด้วยสินค้าที่ปลอดจากการตัดไม้ทำลายป่า เอกสาร Frequently Asked Question (FAQ) และ Guideline ฉบับปรับปรุงเพื่อใช้ประกอบการปฏิบัติตาม EUDR รวมถึงเสนอร่างกฎหมายลำดับรองเพื่อลดหรือขยายขอบเขตของสินค้าที่อยู่ในข่ายของข้อกำหนด EUDR
- โดยที่ผ่านมา การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยต่อการเตรียมความพร้อมสำหรับ EUDR ได้รับการตอบรับจากฝ่ายสหภาพยุโรป ตามที่ปรากฏในรายงานทบทวนการบังคับใช้ EUDR ของสหภาพยุโรป ซึ่งระบุว่าไทยมีการเตรียมระบบเพื่อรองรับ EUDR โดยสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) ผ่านแพลตฟอร์ม EUDR Thailand Traceability Platform (EUDRThai.com) เพื่อสนับสนุนการรวบรวมข้อมูลตรวจสอบย้อนกลับให้กับผู้ประกอบการ รวมถึงเกษตรกรรายย่อยของไทย เพื่อเตรียมข้อมูลที่จำเป็น เช่น ข้อมูลพิกัด geolocation ส่งให้กับผู้นำเข้าฝั่งยุโรป เพื่อรวบรวมเป็นรายงานตรวจสอบย้อนกลับ (Due Diligence Statement) ประกอบการนำเข้าและจัดจำหน่ายสินค้าในสหภาพยุโรป
- ทั้งนี้ เอกสาร FAQ และ Guideline รวมถึงแพลตฟอร์มของไทยที่พัฒนาโดย สวก. จะช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการของไทยที่อยู่ในห่วงโซ่การผลิตของสินค้าภายในขอบเขตของ EUDR (สินค้า ๗ รายการ ได้แก่ วัว ไม้ ปาล์มน้ำมัน ถั่วเหลือง กาแฟ โกโก้ และยางพารา) สามารถเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติตามเงื่อนไขของข้อกำหนด EUDR และพร้อมสำหรับการเริ่มดำเนินมาตรการอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๗๐ เป็นต้นไป ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถทางการแข่งขันของสินค้าไทย และช่วยรักษาตลาดสินค้าไทยในสหภาพยุโรปในระยะต่อไป

ประมวลข้อมูลจาก สพต. ณ กรุงบรัสเซลส์